

Məryam Əlizadə
Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
Əməkdar incəsənət xadimi,
Sənətşünaslıq elmləri doktoru, professor
E-mail: maryam.a@mail.ru

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN TEATRI

Xülasə: Heydər Əliyev teatr sənətinin məna və mahiyyətini, onun insanların qəlbinə, hissinə, əqidəsinə dərin təsirini, tərbiyəvi əhəmiyyətini, ideya-estetik keyfiyyətini dərindən duyurdu, bu sənətin təcrübə və nəzəri əsaslarına yaxşı bələd idi. Ulu öndərin sənət adamlarına hörməti hər zaman hədsiz olub. Azərbaycanın görkəmli sənətkarlarına “SSRİ Xalq artisti”, “Sosialist Əməyi Qəhrəmanı” adlarının verilməsinə Heydər Əliyev böyük mənəvi və fiziki qüvvə sərf edib. Bir sözlə o, incəsənət xadimlərinə böyük ehtiram və qayğı ilə yanaşıb.

Heydər Əliyevin 1969-1982-ci illərdə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi müddət ərzində keçmiş Sovet İttifaqının ən məşhur teatr kollektivləri ölkəmizə gəlməyə can atırdılar. Bölgələrdə yeni teatrların, Naxçıvanda Hüseyn Cavid, Gəncədə Nizami poeziya teatrlarının yaranması da Heydər Əliyevin sənətə və sənətkara məhəbbətinin, xalqın tarixinə, ədəbiyyatına, incəsənətinə hörmət və ehtiramının, mədəni tərəqqiyə səyinin nəticəsidir. Ümummilli lider Heydər Əliyev ömrünün sonuna qədər Azərbaycan incəsənətinin, o cümlədən Azərbaycan teatrının inkişafı üçün əlindən gələni əsirgəmədi. Onun ölməz ideyaları bu gün də yaşayır, bu gün də bizim yol göstərənimizdir.

Açar sözlər: Heydər Əliyev, ümummilli lider, Azərbaycan teatri, teatr sənəti, teatr-estetik görüşlər, tamaşalar

“Teatr müqəddəs yerdir! İnsanların mənəvi cəhətdən formalaşmasında teatr həmişə çox böyük rol oynamışdır”. Heydər Əliyev [4, s.5]

Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin teatr sənətinə fəvqəladə böyük münasibəti var idi. Bu münasibət onun teatr haqqındakı fikirlərində bütün parlaqlığı ilə öz əksini tapıb. O, tamaşaların premyeralarına gələr, tamaşa bitdikdən sonra səhnə arxasına keçər, dramaturqla, rejissorla, rəssamla, ayrı-ayrı aktyorlarla bu sahənin bilicisi kimi söhbət edər, fikirlərini bildirərdi. Ulu öndər ömrünün son günlərinə qədər bu ənənəni davam etdirdi. Heydər Əliyevin teatra hər gəlişi, səhnə arxasında yaradıcı heyətlə görüşləri, söhbətləri, bir qayda olaraq, televiziya vasitəsi ilə xalqa çatdırılırdı. Böyük həvəs, maraq və heyretlə bu görüşlərə baxırdım. Bu fenomen şəxsiyyətin sənət haqqındakı fikirləri, dramaturqa, rejissora və aktyorlara xoş sözlərlə bərabər, yeri gələndə haqlı iradları o qədər obyektiv, professional səviyyədə tutarlı olurdu ki, mən bir teatrşünas kimi heyranlığımı gizlədə bilmirdim.

Bəli, Heydər Əliyev doğrudan da fenomen bir şəxsiyyət idi. Çox vaxt onu Mustafa Kamal Atatürklə müqayisə edir, onların ruhən bir-birinə yaxın olduqlarını deyirlər. Bu yerdə mən Mustafa Kamal Paşanın bir tamaşadan sonra səhnə arxasına keçib aktyorlarla görüşünü və onu müşayiət edən məmurlara dediyi sözləri xatırladım: “Əfəndilər, onu bilin ki, hər biriniz nazir, millət vəkili, hətta cümhur başqanı da ola bilərsiniz. Amma sənətçi ola bilməzsiniz. Gəlin həyatını bu müqəddəs işə qurban vermiş cocuqları sevak!” [5].

Heydər Əliyev istər Naxçıvanda olduğu, istər DTK orqanlarında çalışdığı, istər Azərbaycana rəhbərlik etdiyi, istər keçmiş SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini olduğu vaxtlarda, istərsə də sonrakı illərdə həmişə, hər yerdə teatra məhrəm olmuş, sənət adamlarına dost münasibəti bəsləmişdi. Baxdığı tamaşadan sonra kollektivlə görüşməyi, fikirlərini bildirməyi, onlara yaradıcılıq müvəffəqiyyətləri arzulamağı özünə borc bilmişdi. Teatrların repertuarlarına ciddi fikir vermiş,

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

klassik əsərlərlə yanaşı, müasir pyesləri də tamaşaya qoymağı məsləhət görmüşdü. Heydər Əliyev teatr sənətinin məna və mahiyyətini, onun insanların qəlbinə, hissənə, əqidəsinə dərin təsirini, tərbiyəvi əhəmiyyətini, ideya-estetik keyfiyyətini dərinlən duyurdu, bu sənətin təcrübə və nəzəri əsaslarına yaxşı bələd idi.

Ulu öndərin sənət adamlarına hörməti hər zaman hədsiz olub. Tamaşalara hər gəlişi, fikir söyləməsi teatr kollektivlərini yeni-yeni yaradıcılığa səsləyib. Nəticədə teatrların repertuarları yenilənib, zənginləşib, klassik əsərlərin yozumuna müasir baxış qüvvətlənib. Azərbaycanın görkəmli sənətkarlarına “SSRİ Xalq artisti”, “Sosialist Əməyi Qəhrəmanı” adlarının verilməsinə Heydər Əliyev böyük mədəni və fiziki qüvvə sərf edib. Bir sözlə o, incəsənət xadimlərinə böyük ehtiram və qayğı ilə yanaşıb:

“Mədəniyyət uşaq kimidir. Həmişə tumar və qayğı istəyir. O həssasdır: əlinin tumarı, ürəyinin qayğısı azca azalan kimi hiss edir, küsür, inciyir. Siyasi rəhbər, dövlət xadimi, ölkə başçısı bunu bilməlidir, bir an belə yadından çıxarmamalıdır” [2].

Heydər Əliyevin 1969-1982-ci illərdə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi müddət ərzində keçmiş Sovet İttifaqının ən məşhur teatr kollektivləri ölkəmizə gəlməyə can atırdılar. Bir sözlə, ölkənin teatr həyatında əməlli-başlı canlanma baş verirdi.

Bölgələrdə yeni teatrların, Naxçıvanda Hüseyn Cavid, Gəncədə Nizami poeziya teatrlarının yaranması da Heydər Əliyevin sənətə və sənətkara məhəbbətinin, xalqın tarixinə, ədəbiyyatına, incəsənətinə hörmət və ehtiramının, mədəni tərəqqiyə səyinin nəticəsidir.

Gənclik illərindən mədəniyyətə, incəsənətə böyük maraq göstərən Heydər Əliyevdə teatr sənətinə aydın və vicdanlı bir münasibət vardı. O, bu sahədə çalışanlara hörmət və qayğı göstərməklə yanaşı, həm də onları məsuliyyətli olmağa çağırırdı. Teatrdan realist yaradıcılıq, təbiilik tələb etməklə şit, yersiz hərəkətlərə qarşı çıxır, zorla güldürənləri, yaxud süni patetikaya, deklomasiyaçılığa uyanları xoşlamırdı.

1974-cü ildə Azərbaycan teatrının 100 illik yubileyi münasibətilə Respublika Sarayında (indiki Heydər Əliyev adına sarayda) keçirilən təntənəli yığıncaqda dövlət rəhbərinin teatrımızın tarixi, keçdiyi çətin, mürəkkəb və şərəfli yaradıcılıq yolu haqqında qüdrətli dövlət xadimi, həssas teatrşünas və müdrik siyasətçi baxışı ilə söylədiyi dolğun, mənalı məruzəsi yalnız teatr xadimləri tərəfindən deyil, eyni zamanda teatrı sevən xalqımız tərəfindən də məmnunluqla, heyranlıqla qarşılandı: “Teatr müqəddəs yerdir; tərbiyə ocağıdır. Orada çalışanlar fədakardırlar, fədaidirlər... Teatr xadimləri tamaşaçıya bir söz demək, mədəni səviyyəni yüksəltmək, irəliləyişimizə mane olanlara qarşı mübarizəyə qaldırmaq üçün nə qədər çalışırlar. Heç kim bilmir ki, artist səhnəyə çıxıb rolu tamaşaçı qarşısında oynadığı vaxta kimi nə qədər həyəcan, sevinc keçirir” [6]. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə keçirilmiş Azərbaycan teatrının 100 illik yubileyi respublikamızın həyatında böyük mədəni və siyasi əhəmiyyətli hadisəyə, teatr bayramına çevrildi və yüksək səviyyəli dövlət tədbiri kimi tarixə düşdü.

Heydər Əliyevin geniş erudisiyası, mükəmməl analiz bacarığı və incə bədii-estetik zövqü çox tez bir zamanda onu teatr çevrələrində də danılmaz bir avtoritetə çevirmişdi. Onun baxdığı tamaşalardan sonra yaradıcı heyətlə apardığı söhbətlər aktyor və rejissorlar üçün hər şeydən əvvəl əsl teatral ilə səmərəli ünsiyyət aktına çevrilirdi. Ancaq tamaşadan sonra səhnəyə qalxan və tamaşanın yaradıcı heyəti ilə söhbət edən yalnız dövlət başçısı deyil, ilk növbədə, sənət adamlarının çox sevdiyi, ehtiram bəslədiyi həssas, bilikli və səmimi teatr tamaşaçısı idi. Məhz buna görə, onun “səhnə söhbətləri” həm də Azərbaycan teatr tarixinin faktlarına dönürdü.

Xalq şairi Səməd Vurğunun “İnsan” pyesinin tamaşasına baxıb kollektivlə birgə onun geniş müzakirəsini keçirən Heydər Əliyev tamaşanın hərtərəfli və geniş təhlilini vermişdi. Əsərin o gün üçün əhəmiyyətindən, dramaturji cəhətindən, bədii keyfiyyətlərindən danışdıqdan sonra Mehdi Məmmədovun, Hökmünə Qurbanovanın ifa tərzindən, sənətkarlıq xüsusiyyətlərindən söz açmış, tamaşa haqqında iradlarını da demişdi. Eləcə də səhnə danışığının Azərbaycan dilinin inkişafındakı rolunu vurğulamışdı; çox sevdiyi aktyor İsmayıl Osmanlıya irad tutub demişdi ki, sənin danışığında məhəlli xarakter hiss olunur, bu yaramaz!

Heydər Əliyevin “səhnə söhbətləri”nə konseptual prizmadan yanaşsaq, burada teatrşünaslığın təməli anlayışlarını aşkarlaya bilərik. Belə ki, Heydər Əliyev pyeslə – tamaşanın ədəbi əsası ilə

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

zaman-məkan sənət növü olan tamaşanın köklü fərqlərini vurğulayır və əsərin “məzmununu, mənasını” tam dərk etməkdən ötrü onu “yaşamaq” şərtini önə çəkirdi. Səhnə əsərinin özünəməxsus təsir spektrini açıqlayan nitqlərində Heydər Əliyev teatrşünaslıq analizinin təməlinə duran əsaslara arxalanırdı. Tamaşanın estetik, psixoloji və mənəvi təsirinin əhəmiyyətini alim dəqiqliyi ilə vurğulayan ulu öndər istənilən tamaşanın başlıca məqsədini – emosional hasilini qeyd edirdi. Tamaşadan həyəcanlanmaq qabiliyyətini ömrü boyu itirməyən ümummilli lider nəinki tarixi şəxsiyyətdir, həm də tarix yaradan şəxsiyyətdir. Görünür elə buna görə də Heydər Əliyev mövzusu zaman-zaman bədii təfəkkürə güclü təsir göstərmiş və göstərməkdədir.

Heydər Əliyev İlyas Əfəndiyevin “Hökmdar və qızı” tamaşasına o vaxt respublikamızda qonaq olan görkəmli alim İhsan Doğramacı ilə birlikdə gəlmişdi. Tamaşadan sonra Heydər Əliyev qonaqla birgə səhnə arxasına gəlib yaradıcı heyəti təbrik etdi. Həmin görüşdə Heydər Əliyev İlyas Əfəndiyev haqqında belə dedi: “İlyas Əfəndiyev Azərbaycan teatrına çox böyük töhfələr veribdir, sonsuz xidmətlər göstərmişdir, dəyərli əsərlər yaradıbdır. İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı başqa cəhətləri ilə yanaşı, bir də ona görə əhəmiyyətlidir ki, o, öz əsərlərində həm Azərbaycan xalqının tarixinin çox mühüm səhifələrini ədəbiyyat, teatr vasitəsilə bugünkü nəsillərə çatdırıbdır, həm də öz əsərlərində müasir həyatımızın müsbət və mənfi cəhətlərini çox gözəl təsvir edibdir”.

“Qayıdış” adlı sənədli televiziya filmində Heydər Əliyev deyir:

“13-14-15 yaşlarında Naxçıvan Dövlət Teatrının tamaşalarına çox böyük həvəs və maraqla baxırdım. İbrahim Həmzəyevin ifa etdiyi rolların vurğunu idim. Sonralar eşitdim ki, İ.Həmzəyev dram dərnəyi təşkil edib. Mən o dərnəyə yazıldım və həvəslə iştirak etdim.

Mən teatrla gənc yaşlarımdan məşğul olmuşam. Baş rollarda oynamışam, həmişə teatra yaxın və bağlı adam olmuşam. Bu öləri hiss deyil, içimdən gələn bir məhəbbətdir. Teatrı çox sevirəm. Teatra məhəbbət mənim içimdə var” [3].

“Sənətdə hər kəsin öz yeri var. Heç kəs kiminsə yerini almır” deyən ulu öndər qayğı göstərməklə yanaşı, obyektiv olmağı da qoruyurdu.

Xalq artisti Amaliya Pənahovanın xatirələrində oxuyuruq:

“Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrında görkəmli dramaturqumuz İ.Əfəndiyevin “Mahnı dağlarda qaldı” tamaşasının Dövlət mükafatı alması şəxsən H.Əliyevin təşəbbüsü ilə baş tutub. Belə ki, Dövlət mükafatı üzrə komissiya üzvləri bir yerə yığılaraq tamaşaya baxa bilməyiblərmiş. Sonra onlar baxmaq istəyəndə Böyük bəy rolunun ifaçısı İsmayıl Dağıstanlı xəstələnir. Tamaşa göstərilmir. Odur ki, dövlət komissiyasının yekun iclasında Heydər Əliyevə təqdim olunan siyahıda “Mahnı dağlarda qaldı” tamaşasının adı olmur. Heydər Əliyev bunun səbəbini soruşduqda komissiya üzvləri bir yerdə tamaşaya baxa bilmədiklərini söyləyiblər. O, üzünü komissiya üzvlərinə tutub deyib: “Mən tamaşanı görmüşəm. Çox bəyənmişəm. Mən tamaşaya baxanda sizin əksəriyyətiniz də teatrda idiniz, tamaşaya baxırdınız. Kim tamaşanı görməyib, yaxud bəyənməyib, qoy sözünü desin”. Heç kimin dinmədiyini görən Heydər Əliyev: – Niyə susursunuz? Kim “Mahnı dağlarda qaldı” tamaşasına Dövlət mükafatı verilməsinə razıdırsa, səs versin. Burada adları çəkilən artistlərə etirazınız yoxdursa, gələn səsə qoyaq”. Komissiya üzvləri ayrı-ayrılıqda öz müsbət rəylərini bildirdikdən sonra “Mahnı dağlarda qaldı” tamaşası Azərbaycanın Dövlət mükafatına layiq görülmüş ilk tamaşa oldu”.

1981-ci ildə dramaturq İlyas Əfəndiyevin “Xurşidbanu Natəvan” pyesinin tamaşasına Azərbaycan KP MK-nın büro üzvləri ilə birlikdə baxan Heydər Əliyev pyesin və tamaşanın orijinal təhlilini vermiş, ifaçılara öz fikirlərini söyləmişdi: “Siz ilk növbədə bu şairə haqqındakı şayiələrə son qoydunuz. Natəvanı gözəl Azərbaycan qadını kimi bizə təqdim elədiniz, bununla yanaşı, gözəl xan qızının təmsalında siyasi baxımdan və onun xan qızına layiq hərəkətləri ilə bizim şərq qadınlarının obrazını yarada bildiniz. Mən buna görə sizə sağ ol deyirəm. Həm də son monoloquza görə sağ ol deyirəm” [9]. Son monoloqda iki yerə bölünmüş Azərbaycanın birləşəcəyinə böyük inam səslənirdi.

Sonralar da ayrı-ayrı vaxtlarda Heydər Əliyev Azərbaycan teatrının “Xəyyam”, “İblis”, “İnsan”, “Dəli yığıncağı”, “Fərhad və Şirin”, “Darıxma, ana”, “Şəhərin yay günləri”, “Aydın” və s. tamaşalarına baxmış, yaradıcı heyətə öz dəyərli tövsiyələrini vermiş, onları yeni yaradıcılıq

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

uğurlarına ruhlandırırdı. Onun baxdığı və çox bəyəndiyi son tamaşa isə görkəmli rejissorumuz, Xalq artisti, professor Azər Paşa Nemətovun “Hamlet” tamaşası idi.

Bu məqamda Heydər Əliyevin sənətkarı yeni yaradıcılıq axtarışlarına ruhlandırmaq hünərinə bariz nümunə olan, şahidi olduğum bir hadisəni qeyd etmək yerinə düşər.

Dövlət rəhbərinin Azərbaycan teatrının 100 illik yubileydəki tarixi nitqini söylədiyi zamanda görkəmli rejissor Tofiq Kazımov artıq on il idi ki, Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının baş rejissoru idi. Məhz bu məqamda, onun əleyhinə olan bəzi “kəslər” sənətkarın ətrafında yaradıcılıqla bağlı olmayan “işlər” görməyə başladılar. Bu işlərdə səriştəli olan “intriqaçı”lar T.Kazımovu ruhdan salmaq, onu əsəbiləşdirmək, düşünülməmiş, çılgın, emosional addımlar atmağa təhrik etməkdən ötrü xeyli çalışdılar. Bəzi bədxahların məkrli əlləri o vaxtkı hakimiyyətin ali mərtəbələrinə belə çatırdı... T.Kazımovun başının üstünü “qara bulud”lar alırdı. Tədrisən yaranan və sənətkarın “gününü qara” edən buludlar bir anın içində parçalandı, havaya sovruldu. T.Kazımovu normal yaradıcı həyata qaytaran ulu öndərimiz Heydər Əliyev oldu. “Şəhərin yay günləri” tamaşasında pərdə axıncı dəfə bağlandıqdan sonra Heydər Əliyev adətə üzrə səhnəyə qalxdı: yaradıcı heyət onu alqışlarla qarşıladı, o da cavabında hamıya bir-bir əl çaldı. Yaranmış sükutu pozmağa heç kim cürət etmirdi. Sükutu Heydər Əliyev özü pozdu. Onu müşayiət edən rəsmilərə sarı döndü və konkret olaraq, heç kimə müraciət etmədən uca səslə dedi:

– Bəs deyirdiniz Tofiq Kazımov bir rejissor kimi tükənib?! Mən isə gözəl rejissor işini gördüm.

Birinci katibin bu sözləri sürəkli alqışlar qopartdı. Amma o, əlini qaldırdı və sözünə davam etdi:

– “Şəhərin yay günləri” çox lazımlı, aktual olmaqla yanaşı, əsl bədii əsərdir. Hamınızı təbrik edirəm [1].

Beləliklə, “Şəhərin yay günləri” pyesinin tamaşasına baxdıqdan sonra yaradıcı heyətlə görüşən ölkə rəhbəri Anarın bu pyesini və tamaşanı yüksək qiymətləndirmiş, psixoloji realizm üslubunda yazılmış, ali məktəbə qəbul məsələsinə toxunan, rüsvətxorluğu, əliəyriliyi kəskin tənqid edən bu əsərin əhəmiyyətini vurğulamışdı.

1998-ci il oktyabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Dövlət Musiqili Komediya Teatrının (indiki Akademik Musiqili Teatr) açılış mərasimində də öz mövqeyini bir daha səsləndirmişdi: “Bəlkə, kimsə deyə bilər ki, biz ağır vəziyyətdə olduğumuz bir zamanda nə üçün teatr binasının tikintisinə bu qədər xərc qoyulubdur. Ancaq yox, biz Azərbaycan xalqının mədəniyyətinin inkişafını heç vaxt dayandıra bilmərik. Bizim xalqımız öz mədəniyyəti, elmi ilə yüksəlibdir. Biz mədəniyyətə nə qədər diqqət yetirsək, qayğı göstərsək, mədəniyyət xadimlərinin yaradıcılığı üçün imkanlar yaratsaq, xalqımızı da bir o qədər yüksəldəcəkdir, onun mədəniyyətini daha da zənginləşdirəcəyik.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin Prezidenti kimi mənim siyasətimin böyük bir qolu bundan ibarətdir. Əmin ola bilərsiniz ki, bu siyasəti mən durmadan davam etdirəcəyəm” [7].

Heydər Əliyevin dəyərli teatr-estetik görüşləri onun ayrı-ayrı iclaslarda, müşavirə və toplantılarda, plenum və qurultaylarda çıxışları zamanı teatr haqqındakı fikirlərində, ayrı-ayrı sənətkarlarla görüşlərində dediyi sözlərdə, görkəmli sənətkarların yubileylərində göndərdiyi təbrik teleqramlarında, baxdığı tamaşalar barədə mülahizələrində öz dolğun əksini tapıb.

Ümummilli lider Heydər Əliyev ömrünün sonuna qədər Azərbaycan incəsənətinin, o cümlədən Azərbaycan teatrının inkişafı üçün əlindən gələni əsirgəmədi. Onun ölməz ideyaları bu gün də yaşayır, bu gün də bizim yol göstərənimizdir.

Hörmətli prezidentimiz İlham Əliyevin hər bir tədbirdə daxili inam və səmimiyyətlə bəyan etdiyi “Mən Heydər Əliyev kursunu, Heydər Əliyev siyasətini dönmədən yerinə yetirəcəyəm,” sözləri [8], onun mədəniyyət siyasətini həyata keçirmək cəhdi və bacarığı teatrsevər Azərbaycan xalqını və teatr xadimlərini məmnun edən əsas cəhətlərdəndir.

Heç şübhəsiz ki, ulu öndər Heydər Əliyevin böyük diqqət və qayğısı nəticəsində inkişaf etmiş 150 yaşlı Azərbaycan teatri gələcəkdə daha yüksək sənət zirvələri fəth edəcəkdir.

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Babayev A. Heydər Əliyev dühasını əks etdirən salnamə. Ədəbiyyat qəzeti. – 2011. – 22 aprel. – s.1, 2.
2. Babayev A. Mədəniyyət və incəsənətimizin Heydər Əliyev zirvəsi. Ədəbiyyat qəzeti. – 2013. – 19 aprel. – s.1-3.
3. Əfəndiyev T. Böyük sənətin böyük hamisi. Respublika. – 2013. – 16 aprel. – s.5.
4. Əliyev Heydər. Mədəni irsimizin keşiyində. II kitab. Bakı, 2001, səh.18, səh.44.
5. Əlizadə M. Heydər Əliyev və Azərbaycan teatri. 525-ci qəzet. – 2013. – 9 may. – s.4.
6. Allahverdiyeva İ. Yusifova A. "Teatr müqəddəs yerdir, tərbiyə ocağıdır.. 10-03-2021, [https://naxcivanxeberleri.com/cemiyet/53715-teatr-muqdds-yedir-trbiy-ocagidir-.html](https://naxcivanxeberleri.com/cemiyet/53715-teatr-muqdds-yerdir-trbiy-ocagidir-.html)
7. Əliyeva M. Xalqımızın mədəni sərvəti. 2023-03-10, 10 Mart Milli Teatr Günüdür. <https://respublika-news.az/news/xalqimizin-medeni-serveti>
8. Əliyeva Y. 15 oktyabr 2022. Prezident İlham Əliyev Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun xilaskarı kimi nüfuz qazandı. <https://ikisahil.az/post/354824-prezident-ilham-eliyev-qarabagin-ve-sherqi-zengezurun-xilaskari-kimi-nufuz-qazandi>
9. Xanoğlu V. Uzun ömürlü əsərlər müəllifi. 25 May 2018, <https://modern.az/az/news/166430/uzun-oumlmuumlrluuml-eserler-muumllellifi-nbspnbspnbsp>

Maryam Alizadeh

HEYDAR ALIYEV AND THE THEATER OF AZERBAIJAN

Summary: Heydar Aliyev deeply understood the meaning and essence of theater art, its profound impact on people's hearts, feelings, beliefs, educational significance, and idea-aesthetic quality; he was well acquainted with the practical and theoretical foundations of this art. The great leader's respect for artists has always been immense. Heydar Aliyev spent great moral and physical strength to give the titles of "People's Artist of the USSR" and "Hero of Socialist Labor" to prominent artists of Azerbaijan. In short, he treated artists with great respect and care.

When Heydar Aliyev led Azerbaijan from 1969-1982, the most famous theater groups of the former Soviet Union were eager to come to our country. The creation of new theaters in the regions, Huseyn Javid in Nakhchivan and Nizami poetry theaters in Ganja is the result of Heydar Aliyev's love for art and artists, respect for the history, literature, and art of the people and his efforts for cultural progress. Until the end of his life, national leader Heydar Aliyev did everything he could to develop Azerbaijani skills, including Azerbaijani theater. His immortal ideas live on today and guide us today.

Key words: Heydar Aliyev, National leader, Azerbaijan theater, theater art, theater-aesthetic meetings, performances